CO OZNACZA PEŁNOLETNIOŚĆ?

DOROSŁOŚĆ A PRAWA I OBOWIĄZKI

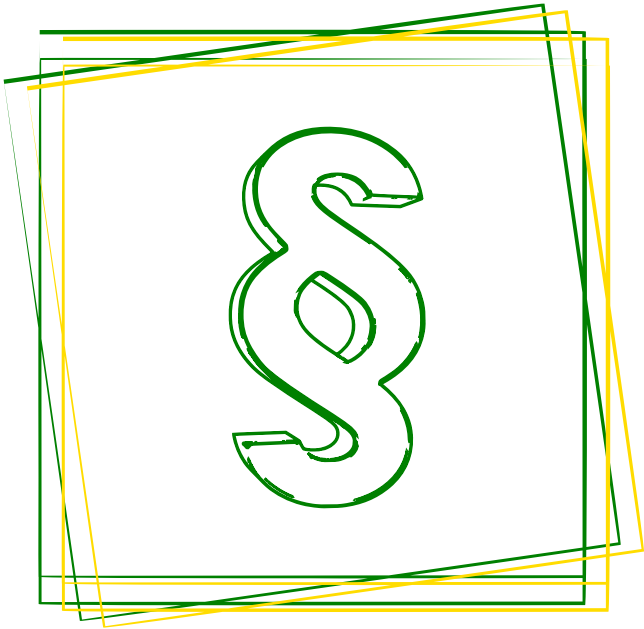

Dane aktualne na dzień 31.03.2025 r.

NIEZBĘDNIK PRAWNY DLA OSÓB WCHODZĄCYCH W DOROSŁOŚĆ

NIEODPŁATNE USŁUGI
-POMOC PRAWNA
-PORADY OBYWATELSKIE
-MEDIACJA

Ministerstwo Sprawiedliwości

Zadanie publiczne finansowane ze środków budżetu państwa otrzymanych z Miasta Rybnika w 2025 roku

Spis treści

Spis treści 2
1. Wstęp 2
2. Prawa i obowiązki w rodzinie 3
2.1. Obowiązki dorosłego dziecka 3
2.2. Wzajemne wsparcie rodziców i dzieci 4
Obowiązek alimentacyjny dzieci wobec rodziców 4
3. Prawa i obowiązki w sferze prawa cywilnego 5
3.1. Obowiązek służby wojskowej 6
3.2. Rozliczenie PIT 6
3.2. Prawo do głosowania 6
3.2. Odpowiedzialność karna 7
3.3. Uzyskanie prawa jazdy 7
3.4. Zakup alkoholu 7

1. Wstęp

Ukończenie 18. roku życia to magiczna chwila, wokół której narosło wiele mitów i oczekiwań. To, co odróżnia osobę dorosłą od dziecka, są sprawczość, samodzielność, siła i odpowiedzialność. A to nie to samo, co: „wszystko mi wolno, nic nie muszę, nie mam żadnych obowiązków”.

Wolność osoby dorosłej wyraża się w jej niezależnym, swobodnym decydowaniu o sobie z poszanowaniem innych ludzi, w tym najbliższych. Wzajemne wspieranie w rodzinie pomiędzy rodzicami i dziećmi to ważny proces i nie powinno się go bagatelizować.

2. Prawa i obowiązki w rodzinie

Ważne, by dorosły młody człowiek wziął pod uwagę znaczenie swojej obecności i pomocy w życiu starzejących się rodziców. Taką relację ma na uwadze prawo, które je reguluje. Wspólne zamieszkiwanie tworzy konkretne sytuacje, w których pełnoletnie dziecko powinno partycypować:

- konkretna pomoc i dzielenie się obowiązkami
- dokładanie się do budżetu, kiedy osiąga się przychody z pracy, a zamieszkuje się razem.

Kodeks rodzinny i opiekuńczy podkreśla, jak ważny jest to obszar życia społecznego.

2.1. Obowiązki dorosłego dziecka

Art. 91. Obowiązki dziecka mieszkającego u rodziców:

§ 1. „Dziecko, które ma dochody z własnej pracy, a mieszka wspólnie z rodzicami powinno współuczestniczyć w pokrywaniu kosztów utrzymania oraz jest obowiązane pomagać we wspólnym domu."

§ 2. "Dziecko, które pozostaje na utrzymaniu rodziców i mieszka u nich, jest obowiązane pomagać im we wspólnym gospodarstwie."

W praktyce oznacza to, że wspólne mieszkanie oznacza wspólne rachunki. Warto, po podjęciu pracy, porozmawiać na ten temat z domownikami i ustalić partycypowanie w kosztach budżetu rodzinnego. Dom nie jest hotelem, z którego się korzysta, ale młody dorosły człowiek powinien brać aktywny udział w jego tworzeniu poprzez dbanie o porządek, dzielenie się obowiązkami i ustalanie terminu pomocy, partycypowanie w planowaniu zakupów, remontów czy sprzątaniu. Powinno być to czymś naturalnym.

2.2. Wzajemne wsparcie rodziców i dzieci

Art. 87. Rodzice oraz dzieci powinni wspierać się wzajemnie

„Poprzez wzajemne wsparcie rozumie się pomoc fizyczną i wsparcie w chorobie, kalectwie, pomoc w podejmowaniu ważnych decyzji lub załatwianiu spraw życiowych oraz pomoc przy wykonywaniu różnych czynności życiowych".

Często z braku czasu, ale również z braku wiedzy dorosłe dzieci rezygnują z bliskości z rodzicami, z towarzyszenia im w ich doświadczaniu starości, ze wspierania w adaptowaniu się do ograniczeń, które wraz z wiekiem się mnożą i systematycznie odbierają seniorom ich sprawność i niezależność. Towarzyszenie rodzicowi w jego starości, słuchanie, rozmawianie, śmiech, dzielenie się problemami, czułość, wrażliwość i empatia tworzą mosty między pokoleniami.

Obowiązek alimentacyjny dzieci wobec rodziców

Przepisy Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego nakładają także na dzieci obowiązek alimentacji rodziców:

Art. 128. Alimentacja rodziców

„Obowiązek dostarczania środków utrzymania obciąża krewnych w linii prostej oraz rodzeństwo".

Art. 133. Uprawnienia do świadczeń alimentacyjnych

„Uprawniony do świadczeń alimentacyjnych jest tylko ten, kto znajduje się w niedostatku".

Jeżeli rodzice znajdują się w niedostatku, a dzieci są w stanie zapewnić im środki utrzymania, mają obowiązek płacenia rodzicom alimentów. Alimenty takie mogą być dobrowolne. Może się jednak zdarzyć, że na wniosek uprawnionych, czyli rodziców, wyznaczy je i zasądzi sąd rodzinny.

Stan niedostatku nie jest definiowany przez przepisy prawa. W doktrynie i orzecznictwie przyjmuje się, iż w stanie niedostatku pozostaje osoba, która nie może własnym siłami samodzielnie zaspokoić swoich usprawiedliwionych, podstawowych potrzeb np. potrzeb mieszkaniowych, potrzeb związanych z pożywieniem, a także potrzeb zdrowotnych.

3. Prawa i obowiązki w sferze prawa cywilnego

Ukończenie 18. roku życia oznacza pełnię praw w sferze prawa cywilnego, czyli będąc pełnoletnim można kupować, sprzedawać, darować, zawierać wszystkie umowy, wziąć kredyt itp.

Art. 10 Kodeksu cywilnego określa warunki osiągnięcia pełnoletniości, którą można osiągnąć w dwojaki sposób:

- poprzez ukończenie określonego roku życia
- poprzez zawarcie małżeństwa.

Pełnoletnią staje się każda osoba fizyczna, która ukończyła osiemnasty rok życia, bez względu na uwarunkowania psychiczne czy fizyczne. Z tą chwilą co do zasady każda osoba fizyczna uzyskuje pełną zdolność do czynności prawnych, czyli zdolność do dokonywania we własnym imieniu czynności prawnych.

3.1. Obowiązek służby wojskowej

Pełnoletnich chłopców dotyczy obowiązek służby wojskowej, który nadal jest przewidziany ustawą. Funkcjonuje rejestracja poborowych, a za niewypełnienie obowiązku służby wojskowej przewidziane są kary.

Podstawa prawna:

Obecnie obowiązek odbywania obowiązkowej służby wojskowej w Polsce jest zawieszony od 2009 roku, ale nie zlikwidowany. Nowe przepisy dotyczące sposobu odbywania obowiązkowej służby wojskowej zostały wprowadzone przez Ministra Obrony Narodowej (MON) w dniu 7 marca 2024 roku. Przepisy te weszły w życie 28 marca 2024 roku. Rozporządzenie zostało wydawane w celu realizacji upoważnienia ustawowego zawartego **w artykule 161 ustawy o obronie Ojczyzny.** Przepisy te będą realizowane dopiero po wprowadzeniu obowiązku odbywania służby wojskowej, co nastąpi po wydaniu odpowiedniego rozporządzenia przez Prezydenta RP.

3.2. Rozliczenie PIT

Jeżeli pełnoletni dysponuje jakimkolwiek majątkiem, to obowiązek rozliczeń podatkowych zaczyna się od 18. roku życia. Jeśli pełnoletni ma mieszkanie, które wynajmuje, to ma obowiązek rozliczeń i podlega karze, jeśli obowiązku nie dopełni.

3.2. Prawo do głosowania

Czynne prawo wyborcze przysługuje osobom, które najpóźniej w dniu wyborów ukończyły 18. rok życia, a prawo wyborcze nie zostało im odebrane poprzez prawomocny wyrok sądu lub Trybunału Stanu, a także – co istotne – nie są ubezwłasnowolnione.

3.2. Odpowiedzialność karna

Warto przypomnieć, że kodeks karny jasno precyzuje, iż odpowiedzialność za popełniony czyn zabroniony ponosi osoba, która ukończyła 17 lat.

3.3. Uzyskanie prawa jazdy

Według polskiego prawa, prawo jazdy może odebrać tylko osoba, która ukończyła 18. rok życia, czyli jest pełnoletnia, nawet jeżeli udało jej się zdać egzamin wcześniej. Prawo nie zabrania bowiem zapisania się na kurs jeszcze przed urodzinami, a najwcześniejszym terminem zdawania egzaminu, jest miesiąc przed 18-tką.

3.4. Zakup alkoholu

Zgodnie z art. 15 ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, obowiązuje zakaz sprzedaży i podawania napojów alkoholowych osobom nietrzeźwym, nieletnim lub na kredyt.

1. Zabrania się sprzedaży i podawania napojów alkoholowych:
    - osobom, których zachowanie wskazuje, że znajdują się w stanie nietrzeźwości;
    - osobom do lat 18;
    - na kredyt lub pod zastaw.
2. W przypadku wątpliwości co do pełnoletniości nabywcy sprzedający lub podający napoje alkoholowe uprawniony jest do żądania okazania dokumentu stwierdzającego wiek nabywcy.

ZAPISY NA PORADY

- **telefonicznie** - pod numerem telefonu: **32 43 92 239** w godzinach pracy urzędu
- **mailowo -** pisząc na adres: pomocprawna@um.rybnik.pl
- **on-line:** https://zapisy-np.ms.gov.pl/
- **osobiście** - w Urzędzie Miasta Rybnika przy ul. Bolesława Chrobrego 2, pok.213, w godzinach pracy urzędu

STOWARZYSZENIE "DOGMA" ZAPRASZA DO PUNKTÓW PORADNICZYCH PROWADZONYCH W RYBNIKU:

Punkt Nieodpłatnej Pomocy Prawnej
Administracja Zasobu Budynków nr 2, ul. Patriotów 90, Boguszowice Osiedle

Poniedziałek - środa	9.00 - 13.00
Czwartek	12.00 - 16.00
Piątek	8.00 - 12.00

Punkt Nieodpłatnego Poradnictwa Obywatelskiego
Dom Kultury Niedobczyce, ul. Barbary 23 (parter), Niedobczyce

Poniedziałek	14.00 - 18.00
Wtorek - piątek	9.00 - 13.00

Punkt Nieodpłatnego Poradnictwa Obywatelskiego
Ośrodek Interwencji Kryzysowej i Psychoterapii
ul. Bolesława Chrobrego 16, Śródmieście

Poniedziałek, piątek	8.30 - 12.30
Wtorek - czwartek	14.00 - 18.00

(Środa - mediacje)

PORADY UDZIELANE SĄ RÓWNIEŻ W PUNKTACH:

Punkt Nieodpłatnej Pomocy Prawnej
Powiatowy Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności
ul. Bolesława Chrobrego 39, Śródmieście
Poniedziałek - piątek 8.00 - 12.00
(Poniedziałek - prawo rodzinne, czwartek - mediacje)

Punkt Nieodpłatnej Pomocy Prawnej, Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji
Centrum Rekreacji i Rehabilitacji "Bushido", ul.Floriańska 1, Maroko - Nowiny
Poniedziałek - piątek 14.00 - 18.00
(Wtorek - mediacje, piątek - prawo karne)

NIEODPŁATNE USŁUGI
-POMOC PRAWNA
-PORADY OBYWATELSKIE
-MEDIACJA

Ministerstwo Sprawiedliwości

Zadanie publiczne finansowane ze środków budżetu państwa otrzymanych z Miasta Rybnika w 2025 roku